

Sammandrag från årsmötet i Gävle 2003

Roland Sandberg
om
"det svenska
musikundret"

Stafettpinnen är nu i

Med anledning av att vi i detta nummer har två artiklar från Arvika bjuder vi här på en vacker vy över nämnda stad. Läs mer på s. 4 och 7.

FASTA AVDELNINGAR

- 3. Redaktörens ruta
- 3. Ordföranden har ordet
- 7. Biblioteksstafetten
- 12. Roligaste frågan
- 12. Pressklipp

I DETTA NUMMER

- 4. Bibliotekssamarbete i Karlstad
- 5. SMBF:s årsmöte i Gävle
- 6. Det svenska musikundret
- 8-10. Musikmässan i Frankfurt
- 11. Medlemsavgiften i ett lite vidare perspektiv

MUSIK
BIBLIOTEKSNYTT

utges av Svenska musikbiblioteksförbundet
Svenska sektionen av IAML,
www.muslib.se/smbf

Distr: Pia Shekhter, Musik- och teaterbiblioteket vid Göteborgs universitet, Box 210, 405 30 Göteborg
ISSN 0283-104X

Redaktör: Åsa Wilén, Piteå stadsbibliotek,
Box 741, 941 28 Piteå
Tel. 0911-968 07
e-post asa.wilen@kf.pitea.se

Prenumerationer inkl. medlemskap:
enskilda 200:-, institutioner 300:-
Postgiro 65 21 22-3

Layout:
Johan Ögren

Äntligen är den här, er nya medlemstidskrift. Vad tycker ni? Själv är jag inte helt missnöjd, för att använda ett norrländskt uttryck. Dessutom har jag haft fantastiskt roligt när jag har gjort det här numret. Jag är mycket tacksam för de bidrag till artiklar som jag fått, men önskar att fler medlemmar ville höra av sig med lite småplock – boktips, cd-tips, roliga frågor osv.

Nåja, vad har annars hänt sedan sist? Jo, vi hade ju det fantastiska årsmötet i Gävle, som jag och min kollega fick uppleva slutet på i alla fall. Vi kom ju med nattåget från Älvsbyn, och blev sittande

flera timmar bakom ett urspåret tåg någonstans mellan Långtbort och Ingenstans. Det värsta med alltihop var kanske ändå vetskapen att vi skulle sätta oss på vändande tåg bara tio timmar senare – vilken pärs. Läs mer om årsmötet i Ingemars artikel, och om Roland Sandbergs föredrag på sidan 6. Och ni kommer väl ihåg att om ni vill veta mer om Musikbiblioteket i Gävle så hittar ni Marikas artikel i Biblioteksstafetten i förra numret av Musikbiblioteksnytt.

Den uppmärksamme kanske märker att e-postlistan inte är med längre. Orsaken till det är dels att den började bli för lång

för att ha med i varje nummer, dels att jag tyckte att det var onödigt med två adressregister. Bättre då att samla allt där det hör hemma, dvs hos vår förträffliga sekreterare, Pia Shekhter. Så skicka era adressändringar till henne hädanefter är ni snälla. Dock kan jag gärna publicera en notis om att ni bytt jobb eller e-post, så slipper ni vänta på nästa medlemsförteckning. Nu önskar jag er trevlig läsning, och på återseende i nästa nummer.

Redaktören

Ordföranden har ordet

Jag har nu suttit som ordförande för SMBF i drygt ett år. Det kanske är dags att presentera mig själv lite närmare för medlemmarna.

Rent definitionsmässigt är jag första generationsinvadare till Sverige. Jag kommer dock inte från något exotiskt land, utan från Norge. Mitt förnamn, som förbryllar många, betyder något så enkelt som "liten flicka" - vesle på norska betyder liten och möy är det samma som det svenska ordet mö. Jag kom till Sverige direkt efter gymnasiet och har min utbildning i bl.a. historia och musikvetenskap från Stockholms universitet.

På slutet av sextiotalet tillhörde jag en växande skara arbetslösa akademiker. Staten drog igång olika stödprojekt genom Arbetsmarknadsstyrelsen och jag hade turen att hamna på Svenskt musikhistoriskt arkiv (SMA). Och på den vägen är det. SMA har numera försvunnit som egen institution, men finns fortfarande kvar som en avdelning på Statens musikbibliotek.¹

På SMA fick jag lära mig katalogisera och ämnesindexera böcker och tidskriftartiklar för *Svensk musikhistorisk bibliografi*. Läromästaren kunde knappast ha varit bättre: Anders Lönn. Men SMA hade inte

enbart ansvar för den årligt återkommande bibliografin över svensk musiklitteratur, utan sysslade också med arkivmaterial på musikområdet. Jag fick förmånen att lära mig ordna och förteckna arkiv. I arbetet ingick även att registrera uppgifter om musikarkiv ute i landet i det nationella register över musikarkiv som upprättats vid SMA.

Genom SMA kom jag i kontakt med Musikbiblioteksforeningen och IAML. Med Anders Lönn som närmaste chef var det nästan oundvikligt! Arkivets chef, Axel Helmer, uppmuntrade på alla sätt medarbetarnas internationella kontakter. Han hjälpte bl.a. till att söka respengar och från 1980 har jag varje år varit på IAML:s konferenser.

Jag har varit inblandad i en rad av IAML:s arbetsgrupper, projekt och kommissioner. Åren 1987-1995 var jag IAML:s generalsekreterare, och 1995-1998 dess president.

När jag ifjol valdes till SMHB:s ordförande hade jag en viss erfarenhet av arbetet på det nationella planet; jag var under 1990-talet medlem av föreningens styrelse. Min yrkesbana har varit starkt forskningsbib

lioteksinriktat och jag kan känna att jag skulle behöva lära mera om folkbiblioteken och hur de fungerar på musikområdet. Jag är därför tacksam att det i den nuvarande styrelsen finns duktiga musikbibliotekarier från folkbibliotek.

En förening är inte dess ordförande utan dess medlemmar. Har ni tankar, idéer och förslag till vad vi borde syssla med, så hör gärna av er till mig eller någon annan av styrelsens medlemmar.

Veslemøy Heintz

¹ Sedan 1 januari 2003 heter avdelningen Arkiv- och dokumentationsavdelningen

BIBLIOTEKSSAMARBETE I KARLSTAD

Birgitta Sparre

Musikhögskolan Ingesund, samt musiklärare i Karlstad

Många av oss musikbibliotekarier har i något sammanhang stött på musikskolor, kanske även deras bibliotek. Jag har här försökt att skriva lite om mina erfarenheter av bibliotek och musikskolor.

Musikskolan i Karlstad är en medelstor musikskola, det finns ca 5000 noter i biblioteksdatan. Biblioteket på musikskolan är ett filialbibliotek till stadsbiblioteket, systemet som vi använder är BookIt. Fördelen med att ha det på det sättet är många, mycket av rutiner som kravhantering m.m. sker på stadsbiblioteket men vi kan ändå ha egna lånetider. Låntagarna behöver enbart ett lånekort för att låna på stadsbiblioteket, gymnasiebiblioteket samt på musikskolan. Eftersom det inte är bemannat på musikskolan så mycket så sker alla lån med självbetjäning. Låntagarna kan få lånekort hos mig på musikskolan eller på stadsbiblioteket (eller gymnasiebiblioteket om det är en gymnasist). Ett samarbete sker även på det sättet att stadsbiblioteket ibland kan hitta en och annan post som musikskolan har och därmed har katalogiserat som dom kan "hänga på" samt naturligtvis tvärtom, låntagarna kan även se i katalogen var en not finns och sedan gå dit för att låna den. Vi har inte så mycket samarbete om inköp m.m. men det beror mest på tidsbrist, den sidan skulle säkert kunna utvecklas mer.

Finns det ett intresse för det här på andra musikskolor? Intresset borde vara större än

det är. Jag vet av erfarenhet att det är många som försöker få ordning på sina bibliotek med diverse hemmagjorda system. Här kan stadsbiblioteken ha en stor uppgift med att informera om möjligheter, naturligtvis för det med sig en kostnad för musikskolorna men det skall ställas mot vad det kostar att inte hitta noterna och kanske behöva nyanskaffa materialet. De musikskolor som jag har varit i kontakt med har inte reagerat för kostnaderna utan sett fördelar med att vara i ett nätverk samt på ett enkelt och smidigt sätt göra beståndet sökbar. Jag har varit i kontakt med Arvika musikskola som f.n. håller på att lägga in sitt bestånd i BookIt samt Musikskolan i Umeå som funderade på att ha gemensam katalog med ett gymnasiebibliotek på en skola där det bl.a. finns estetiskt program. Problemen för de flesta musikskolor är att det inte finns tid eller kompetens för att katalogisera notsamlingen. Arvika musikskola samt Karlstad löste detta genom att göra ett avtal med BTJ som katalogiserade noterna, noterna skickades till Lund i flyttlådor för att sedan returneras när de var klara. Många flyttlådor blev det i Karlstad, vi mätte inte i hyllmeter utan i flyttlådor till slut...

Både musikskolor och folkbibliotek skulle vinna på att musikskolornas bestånd fanns i BURK, vi vinner alla på att hjälpas åt. Här har musikbiblioteksforeningen samt folkbiblioteken en stor informationsuppgift.

SMBF:s årsmöte i Gävle - en fullträff!

*Ingemar Johansson
Västerås stadsbibliotek*

Det började ju inte bra: Snöoväder och blåst. Den ene snögubben eller dito –gumman efter den andre tog sig in genom entrén, skakade på sig och borstade sig fri från de stora snöflingorna som man samlat på sig under promenaden från stationen. Pölen innanför entrén kunde få en att tro att huset återgått till sin ursprungliga funktion, nämligen badhus. Vår ordförande hade anlänt efter en bilfärd från Uppsala i mycket reducerad fart, något som nog var klokt om man redan hade bytt till sommardäck..

Och norrlänningarna! När nu årsmötet äntligen för en gångs skull efter mycket funderande och långvarig vända (så har i alla fall jag uppfattat det, rätta mig om jag har fel) hade placerats flera kilometer in i de ödsliga norrlandsobygderna (har det hänt någon gång tidigare?) så kommer norrlandsfolket fram först till lunchen! Det dröjer nog innan styrelsen ger sig in på sådana vågspel igen!?

Men sen var allt solsken. Ån glittrade på sitt allra mest förföriska sätt vid den lilla fördämningen utanför konserthuset, något vi kunde njuta av under välkomstkaffet i foajén och minglet innan årsmötesförhandlingarna tog sin början.

Förhandlingarna behandlas på annat håll i detta nummer av Musikbiblioteksnytt, så jag ska inte kommentera dem här. Däremot kan nämnas att vi hade en bra anledning att fira oss själva. Svenska Musikbiblioteksföreningen startades faktiskt redan 1953 av bibliotekariéer inom vetenskapliga bibliotek och fyller därför 50 år i år. Det är många namnkunniga personer som gjort en insats för föreningens utveckling och bidragit till att göra den till vad den är idag. Denna ärorika historia firades med en skål i champagne (Opera, vad annars?).

Före lunchen bjöds vi också på en visning av konserthuset och biblioteket med Marika Andersson

och Magnus Bäckström som guider. Konserthuset har ju ritats av samma arkitekt som motsvarigheten i Norrköping, något som märks på flera sätt. Båda husen har ju ett vackert läge vid en å med vattenfall strax utanför. Inredningen med bl. a. de läckra funkisstolarna tilltalade också många. Musikbiblioteket huserar i små, men effektivt utnyttjade lokaler, något som också stimulerat till okonventionella lösningar. Verksamheten bevisar med all önskvärd tydlighet att det lönar sig att satsa på musik i biblioteken: utlåningssiffrorna är imponerande. Självt fäste jag mig vid hur väl man utnyttjade personer utifrån, när det gällde musikgenrer där man behövde kompletterande kunskap. Det kunde vara allt från praktikanter med specialintressen som man lät gå igenom en viss musikstil till inköpta experter som kunde ge råd vid urvalet.

För oss från folkbibliotek kändes frågan om ett utbyte av katalogposter för skivor mellan biblioteken som en av de viktigaste under dagen. Vi sitter ju på varsitt håll och kämpar med samma skivor. Om utbytet sen kan ske via BookIt skulle detta utgöra en väsentlig pluspoäng eftersom detta system utnyttjas av de flesta biblioteken. Föreningen planerar en träff kring detta under en eller två dagar i höst. Mycket bra initiativ!

Gävle konserthus visade sig vara en mycket bra plats att hålla årsmöte på. Det är ju praktiskt att ha allt samlat: lagom stor lokal för mötet, kaffe och lunch i huset och ett fint hus och bibliotek att visa. Ett stort tack till värdarna Magnus och (speciellt) Marika för en välordnad dag!

Kaffet då? Jo tack, det smakade bra, men det tar man väl nästan för självklart i det huset i den staden ...

Det svenska musikundret

Av Inger Enquist
Statens musikbibliotek

talade Roland Sandberg (STIM/Svensk musik) om på ett inspirerande sätt. Vad är "musikundret" för något? Den första svenska artist som slog igenom ordentligt utomlands var Jenny Lind och det var med den klassiska musiken som undret började. Därefter följde en rad artistexporter och t.ex. Jussi Björling är än idag stor utomlands.

"Gökvalsen" kom 1913 och blev en oerhörd framgång. Den lanserades i en japansk storfilm och musiken användes även vid japanska övergångsställen och i brittiska telefonväxlar! Framgångarna resulterade i så mycket upphovsrättsersättning att pengarna också räckte till att grunda en stipendiefond.

1952 slog Gunnar Hoffstens låt "Utan dej" igenom brett och översattes till andra språk. I början av 50-talet blev också den svenska jazzen med musiker som Lars Gullin internationellt känd. Därefter var det rätt lugnt en tid, fast stora operaartister som Birgit Nilsson lät förstås tala om sig utomlands.

En ny musikexport startar då ABBA vinner schlagerfestivalen med Waterloo (1974) och Björn Skifs går in som etta på de amerikanska hitlistorna. Numer kommer upphovsrättspengarna mest från populärmusiken. Under 1990-talet har musikexporten exploderat med Roxette, Ace of Base m.fl. Låtskrivarna blev sedan det viktigaste och till Denniz Pop och Max Martin m.fl. i Cheyron Studios stod de utländska artisterna i kö.

Roland Sandberg kryddade sitt föredrag med många musikexempel och bl.a. fick vi höra och se exempel från samlingsskivor och videor gjorda för att promota svensk populärmusik vid mässor. Ett annat sätt att informera om svensk populärmusik är webbsidan www.hitfacts.com. Den riktar sig till utländska radioproducenter, men där finns också mycket matnyttigt för musikbibliotekarier och låntagare att hämta.

Det är svårt att få grepp om den svenska musikexporten mätt i pengar. Till skillnad från varuexport tar det ju lång tid innan pengarna kommer in. Det spreds en myt om att musikexporten var vår största exportindustri. Så är det inte; den svarar för ca 0,5% av exporten. Men enligt vår handelsminister är det en viktig export, ung, modern, framtidsinriktad och imageskapande. Mäter man musikexporten i "royalty från utlandet per capita" så ligger Sverige år 1996 bäst till med drygt 13:-/person, lite före Storbritannien. STIMs handelsbalans är positiv, man får in mer än vad man betalar i rättigheter till utlandet.

Det svenska musikundret - hur kom det sig? STIM har tagit hjälp av en ekonom, Kim Fors, som slår fast att ingen kan säga detta säkert men att det är troligt att följande faktorer haft betydelse:

- Kommunala musikskolan
- Studieförbunden
- Teknikintresse
- Bra engelskakunskaper
- Multikulturellt samhälle
- Stort antal musikföretag
- Nätverk och samverkan
- Kräsen och kunnig hemmamarknad.

Av Birgitta Sparre
Musikhögskolan Ingesund

Musikhögskolan Ingesund

Från Musikbiblioteket i Gävle förflyttar vi oss nu västerut i landet till Värmlands vackra landskap. I Arvika, 40 mil väster om Stockholm, 25 mil norr om Göteborg, 15 mil öster om Oslo ligger Sveriges vackrast belägna musikhögskola – Musikhögskolan Ingesund.

Folkliga Musikskolan grundades 1923 av Valdemar Dahlgren. Namnet Folkliga Musikskolan kom sig av att Valdemar Dahlgren ville grunda en musikskola för att bereda landsbygdens folk ett sätt att komma i kontakt med musik, det skulle vara en skola som alla hade möjlighet att studera vid. Till följd av detta beslut var det helt fram till slutet av 1980 talet gratis lunch för alla studenter...

Folkliga musikskolan grundades i gemensamma lokaler med Folkhögskolan som på den tiden låg inne i Arvika, 1926 flyttade Västra Värmlands folkhögskola ut till Ingesund. Den 9 april 1932 fick Folkliga musikskolan flytta in i egna lokaler. När och om ni kommer till Ingesund så kommer ni att se att det finns vita byggnader och gula byggnader, de vita är Folkhögskolan och de gula är Musikhögskolan. En gräsmatta förenar de bägge... Efter några ekonomiskt svåra år övertog landstinget 1965 huvudmannskapet för de bägge skolorna, omedelbart började planering för nya lokaler på musikskolan. 1970 stod dom nya lokalerna klara, där det förut var en äppellund stod nu nya fina, ändamålsenliga lokaler. I dessa nya lokaler fanns biblioteket med. Detta visade sig vara mycket välplanerat eftersom det är först nu - år 2003 - som vi måste börja fundera på en viss omorganisation av

hyllor m.m. för att rymma nyförvärv.

1978 var det dags för omorganisering igen, Folkliga Musikskolan blev högskola – en av de 6 musikhögskolor som finns i Sverige. Fram till 2001 var det Värmlands läns landsting som var huvudman – 2001 integrerades Musikhögskolan Ingesund i Karlstads universitet.

Musikhögskolan Ingesund utbildar främst lärare med inriktning musik. Detta innebär både lärare inom grundskolan, gymnasiet, folkhögskolor samt instrumentallärare till kulturskolor, musikskolor och gymnasiet estetiska program. Det finns även utbildning i musikerterapi enligt FMT-metoden (funktionsinriktad musikerterapi). Musikhögskolan har ett nära samarbete med folkhögskolan i ett fall, musiklinjen. Eleverna är inskrivna på "folkis" men får lektioner av musikhögskolans lärare, linjen har varit 2-årig men är nu ett år. Det andra året är ersatt av 40 p. Musik som ligger på Musikhögskolan.

Biblioteket på Musikhögskolan ger service i första hand för Musikhögskolans lärare, studenter och folkhögskolans musiklinje – ca 200 personer. Förutom dessa så är vi även öppna för allmänheten. På biblioteket finns det ca 25 000 noter och böcker, vi jobbar hårt på att lägga in materialet i det lokala systemet MicroMark samt Libris och har nu kommit ungefär halvvägs... Förutom böcker och noter så finns det LP-skivor (2850 st.), ca 1800 CD-skivor samt ca 60 tidskrifter. Som ni kanske förstår så ligger Musikhögskolan en bit ut på landet, detta gör att om man studerar på Ingesund

så tillbringar man en stor del av sin tid där. Detta har även biblioteket anammat, biblioteket är bemannat mellan klockan 8.00 – 16.30 måndag – fredag. Tiden efter dess fram till klockan 24.00 och från klockan 6.00 kan studenterna själva med hjälp av kod komma in och låna noter i biblioteket. Skivorna är dock tillgängliga enbart under kontorstid. För att få det här att fungera så har alla studenter en noggrann genomgång på hösten när dom kommer hur man lånar osv, ingen får lånekort innan dom har visat att dom vet hur man lånar – och koden släpps inte förrän alla nya studenter har fått sitt lånekort. Det brukar bli ett hårt gruppträck på den som är sist... För att få det här att fungera så har vi självbetjäning på allt utlån.

Det är två tjänster på biblioteket på Musikhögskolans bibliotek, en assistent (Anna-Karin Skansen) och en bibliotekarie (undertecknad). Till detta kommer en projektanställd (Ewa Persson) som dessutom vikarierar på 25 % för mig på torsdagarna när jag återgår till att vara musiklärare på kulturskolan i Karlstad. Allt som allt är Ewa på Ingesund 60 %, jag är där 75 % och Anna-Karin 100 %.

Vi har en hemsida där du kan söka i katalogen, se vilka tidskrifter vi har osv. Adressen är www.imh.se.

Jag lämnar nu över biblioteksstafettspinnen till ett helt annat sorts bibliotek – Svensk Musik i Stockholm. Hallå, hallå Stockholm – vad gör ni egentligen hela dagarna? Har ni något kul att berätta?

MUSIKMÄSSAN I FRANKFURT

*Av Pia Shekhter
Musikhögskolan i Göteborg*

Tack vare ett stipendium från Göteborgs universitets jubileumsfond besökte jag i år, för första gången, den omtalade musikmässan i Frankfurt. För den som är intresserad av att själv åka rekommenderar jag ett besök på www.messefrankfurt.se. Där får man nyttig information, länk till hotellbokningscentralen i Frankfurt etc. Dessutom kan man beställa inträdeskort och kataloger, vilket kan vara bra att ha i förväg. Jag passade samtidigt på att hälsa på en IAML-kollega, Ann Kersting, på Stadt- und Universitätsbibliothek Frankfurt. Slutligen hann jag med en kort visit på den internationella RISM-redaktionen.

Goethe Haus

Detta år ägde musikmässan rum 5 – 8 mars. Torsdag morgon körde jag till Landvetter, sov sedan gott på planet och var framme i Frankfurt redan halv nio. Flygresan tog ungefär en och en halv timme. Numera kan man resa billigt med Ryan Air, som erbjuder flygningar till två destinationer från Göteborg, nämligen Frankfurt och London. Eftersom jag stämt träff med Ann Kersting först på eftermiddagen åkte jag direkt till Goethe Haus på Grosser Hirschgraben. Frankfurt är en av de tyska städer som bombades hårdast under andra världskriget och därför finns inte mycket av den ursprungliga bebyggelsen kvar. Liksom många andra byggnader

i staden är Goethes födelsehus en pietetsfullt uppbyggd kopia. Det var intressant att se ett exempel på hur en välbärgad familj i slutet av 1700-talet levde och jag strosade högtidligt runt bland de många hemtrevliga rummen. I ett intilliggande annex ligger ett Goethemuseum. Det innehåller inte, som man tror, manuskript, brev eller liknande utan en utställning av konst från Goethes samtid. Konst hade stor betydelse för Goethes författarskap. Han var också konstsamlare och tecknade själv. På väggarna i Goethes arbetsrum kan man se exempel på hans egna teckningar.

Stadt- und Universitätsbibliothek Frankfurt am Main

Musik- och teateravdelningen vid Stadt- und Universitätsbibliothek Frankfurt am Main är en av bibliotekets fyra specialavdelningar. Sedan 1992 har avdelningen ett nationellt ansvar för film och teater. Ansvarsbibliotek för musik är universitetsbiblioteket i München. Nationalbiblioteket Deutsche Bibliothek, som ligger i Frankfurt, har ingen musiksamling att tala om. Wolfgang Schmieder, berömd för

sin förteckning över Bachs kompositioner, var den som grundade musik- och teateravdelningen vid biblioteket 1947. En speciell läsesal för musik öppnade 1951. Biblioteket är tillgängligt för studenter och anställda vid universitetet samt allmänheten. Studenterna från musikkonservatoriet kommer också ibland även om de har ett eget bibliotek. Dess-

utom får man mängder av skriftliga förfrågningar från forskare runt om i världen, som är intresserade av de värdefulla samlingarna av framförallt sakral musik från 1600- och 1700-talen. Biblioteket äger cirka 1.500 kantater, varav hälften är komponerade av Telemann – mestadels avskrifter, men även autografer. Telemann var verksam i Frankfurt som städtischer Musikdirektor 1712 - 1721. Därefter arbetade han i Hamburg, men fortsatte under tolv års tid att regelbundet skicka kantater till Frankfurt, enligt överenskommelse med stadens ledning.

En kuriositet i samlingen är avskrift av Nicolas de Grignys Premier livre d'orgue där ingen mindre än Johann Sebastian Bach varit kopist. Den finns utgiven i faksimil på för-

laget Fuzeau. Jag fick, generöst nog, ett exemplar till Musikhögskolans bibliotek.

Ann Kersting har varit chef för avdelningen sedan 1991. Förutom att köpa in och katalogisera material inom ämnena musik, film och teater har hon i uppgift att bevaka vad som skrivs om musiklivet i Hessen, den delstat Frankfurt tillhör. Dessa artiklar skall sedan indexeras för Hessische Bibliographie, en av cirka 10 regionala bibliografier i Tyskland. Service i läsesalen ges dock av annan personal. Där finns en imponerande mängd referensmaterial, exempelvis många Denkmälerutgåvor, ett stort antal tonsättares samlade verk och många uppslagsverk. Till min stora överraskning upptäckte jag kära gamla Sohlmans bland alla böcker! Tidskriftsbeståndet inom musikområdet uppgår dock inte till fler än 80. Däremot har man betydligt fler tidskriftsprenumerationer gällande film och teater. Vid sidan av Ann, med titeln Bibliothäksobererätin(!), är två "Diplombibliothäkarien" anställda samt en person som arbetar med ett digitaliseringsprojekt på halvtid.

Stadt- und Universitätsbibliothek Frankfurt am Main har en lång och komplicerad historia. Den ursprungliga samlingen utgjordes av ett privatbibliotek, som testamentarades till staden 1484 av adelsmannen Ludwig von Marburg zum Paradies. Detta bibliotek slogs samman med rådskansliets boksamling och bildade grunden till stadsbiblioteket. 1897 tog stadsbiblioteket över en stor samling äldre kyrkomusik i form av manuskript och tryck från des "Allgemeinen Almosenskasten" och des "Weissfrauen- und Katharinenstifts". Under nittonhundratalet övertogs material från Comödienhaus, Stadttheater och Frankfurts operahus. Det rörde sig bland annat

om musikmanuskript, libretton, affischer, teaterprogram, sufflörböcker med mera. Efter andra världskriget växte biblioteket kraftigt genom att man övertog hela Rothschilds bibliotek. Det var ett privatfinansierat bibliotek i allmänhetens tjänst, som grundades i början av nittonhundratalet. Samlingarna bestod framförallt av litteratur om musik, teater, konsthistoria och språk. Vid samma tid inkorporerades "Mankopfs musikhistoriska museum" i bibliotekets samlingar. Friedrich Nicolas Mankopf (1869-1928) var en förmögen vinhandlare i Frankfurt, som hela sitt liv samlade på tonsättarmanuskript, brev, fotografier, konsertprogram och allehanda kuriositeter. Tack vare denne entusiast kunde jag därför röra vid ett paraply som tillhört Franz Liszt och noggrant studera en hårlock från Beethovens huvud. Tyvärr blev jag aldrig förvisad Beethovens vattenkanna, med

vars hjälp han brukade kyla av sina h ä n d e r efter pianospelet.

Hur hittar man då det värdefulla materialet? Allt tryckt och audiovisuellt material finns i datorkatalogen, tack vare att den gamla kortkatalogen har scannats in och konverterats till maskinläsbar form. Handskrifter och specialsamlingar, exempelvis porträtt och affischer, finns i kortkatalogen. Äldre tryck och manuskript finns förtecknade i RISM. Flera tryckta kataloger finns också utgivna, exempelvis Schlichtes två tematiska kataloger över de kyrkliga musikhandskrifterna och operasamlingen. I Berlin finns en katalog som förtecknar alla brevsamlingar i Tyskland, inklusive de många brev som ingår i Mankopfs samling.

När jag kom ut ur biblioteket efter den trevliga och informativa rundandringen vräkte regnet ned. Jag övervägde en kort stund att återvända för att hämta Liszts paraply, men eftersom jag fått veta att RISM-redaktionen låg alldeles i närheten bestämde jag mig för att avstå. Det visade sig att jag, i stort sett, bara behövde runda hörnet på byggnaden.

RISM

RISM (Répertoire international des sources musicales) grundades 1952 i Paris med syfte att kartlägga det så kallade källmaterialet inom västerländsk konstmusik, det vill säga manuskript, äldre musiktryck, musikteoretiska arbeten och libretton. RISM-material finns i bibliotek, arkiv, kloster, skolor och privata samlingar. Den internationella redaktionen för RISM ligger i Frankfurt. De två tyska redaktionerna finns däremot i München och Dresden. Centralredaktionen arbetar med att sammanställa en databas av det material, som rapporteras in från trettiofyra kommittéer runt om i världen. I Sverige har arbetet utförts av Musikaliska akademiens bibliotek. Tidigare fick centralredaktionen informationen på kort, men numera kommer den på diskett eller som datorfiler. Varje år lägger man in 20-25.000 poster. Till det redaktionella arbetet hör att städa index och auktoritetsfiler. Redaktionen har tio fast anställda medarbetare och periodvis extraanställda studenter. Centralredaktionen har två grundläggande finansierare, nämligen Union der Deutschen Akademien der Wissenschaften och Stadt Frankfurt am Main. För övrigt ligger det i varje lands intresse att se till att det egna materialet kommer med i den omfattande bibliografin.

Bibliografin utges i tre serier. *Serie A/I* är en alfabetisk förteckning

över enstaka musiktryck från 1500 till 1800. Den finns endast i tryckt form (9 volymer + supplement). Man försöker hitta medel för att kunna konvertera förteckningen till CD-ROM. *Serie A/II* innehåller musikmanuskript efter 1600. Tidigare var den främre gränsen 1800, men nu håller man också på att förteckna musikmanuskript fram till 1800-talets slut. Här finns så kallade incipit medtagna, det vill säga de första takterna till varje komposition. Detta är mycket värdefullt för forskarnas identifiering av verken.

Ett särskilt program för att koda incipiten har tagits fram, vilket gör att informationen smidigt kan skickas via datorer och gör

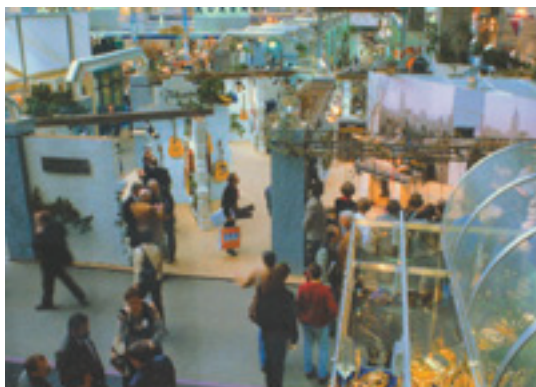
den möjlig att söka. Denna serie finns tillgänglig på CD-ROM eller online (www.nisc.com). RISM. *Serie B* är en systematisk förteckning över hela kategorier, till exempel *Das Deutsche Kirchenlied*, *The Theory of Music in Arabic Writings c. 900-1900* med flera. Slutligen finns också *Serie C* – en förteckning över de musikbibliotek som har RISM-material bland sina samlingar. Tidigare fanns en gratisversion av RISM tillgänglig online från Harvard University i USA. Så är tyvärr inte längre fallet. Det enda biblioteket i Sverige som, mig veterligen, har tillgång till RISM online är för närvarande Statens musikbibliotek i Stockholm.

På kvällen gick jag, tillsammans med Karin Savatovic från Bibliotekstjänst, på konsert i Alte Oper.

Operan förstördes under andra världskriget, men återuppbyggdes som konsertsal 1981. Tyvärr visade det sig att Viktoria Mullova varit tvungen att inställa sitt planerade framträdande. Istället fick vi lyssna till en annan skicklig violinist vid namn Christian Tetzlaff, som spelade Mozart och Bach. Påföljande vecka skulle Frankfurt för övrigt gästas av Göteborgssymfonikerna.

Musik Messe

Det är fascinerande att tänka på att Frankfurt anordnat mässor ända sedan medeltiden. Redan på 1500-talet hade musiktrycken lika stor betydelse som boktrycken på mässorna. Som tur var fick jag på fredagen en erfaren mässräv som

ciceron, nämligen min kollega Britt Roslund, bibliotekarie vid Malmö musikhögskola. Hon presenterade mig för flera utställare och knuffade bokstavligt talat in mig i bås där man fick tala enskilt med förläggarna och blev bjuden på något drickbart. Det visade sig annars att dessa hade agendan fulltecknad med möten under dagarna. Musikmässan i Frankfurt är verkligen gigantisk, men det gäller framförallt instrument, elektronik och teknik. Själva notutställningen tycker jag att man klarar av under en dag. Notförläggarna delade, inom parentes sagt, av någon lustig anledning lokal med dragspelsutställarna. Efter att ha skakat hand med diverse förläggare, tagit del av deras utgivning, gjort några beställningar och samlat på mig så mycket mate-

rial att jag var tvungen att köpa en resväska på mässan var det skönt att sjunka ned vid den nordiska montern. Där träffade jag bekanta från Svensk musikinformationscentral, Gehrman's musikförlag med flera. Det nordiska gänget avrundade sedan dagen på en gemytlig italiensk restaurang.

Fri dag i Frankfurt

I Frankfurt kan man shoppa och gå på museum. Eftersom jag bara hade en dag på mig valde jag att... just det, gå på museum. Förmiddagen ägnade jag åt *Das Städel*, ett sympatiskt museum med mycket fin konst, bland annat av de gamla nederländarna. Dessutom hade man en tillfällig Rembrandtutställning i ett intilliggande annex. På eftermiddagen besökte jag det judiska museet på andra sidan floden Main. Frankfurt hade före andra världskriget en stor inflytelserik grupp judiska medborgare, som haft väsentlig betydelse för stadens utveckling (det har bött judar i Frankfurt ända sedan 1100-talet). Bland andra kan nämnas bankirfamiljen Rothschild och flera av de viktigaste medlemmarna i den så kallade Frankfurtskolan knuten till Institutet för socialforskning. Efter museerna klämde jag i mig ytterligare ett par frankfurterkorvar, ännu en öl och begav mig sedan tämligen trött till flygplatsen.

Bilderna i reportaget är hämtade från Musikmässans hemsida, reds. anm.

Ni vet inte
hur bra ni har det!

eller

Medlemsavgiften i ett lite vidare perspektiv

Årsavgiften för medlemskap i Svenska musikbiblioteksförningen är 200 kr för enskilda och 300 kr för institutioner. Man blir genom medlemskap i den nationella föreningen automatiskt medlem i den internationella moderföreningen International Association of Music Libraries, Archives and Document Centres (IAML)

För avgiften får medlemmarna:

- medlemsbladet *Musikbiblioteksnytt* 4 nr/år.
- inbjudan till årliga temadagar/utbildningsdagar i samband med föreningens årsmöte.
- inbjudan till IAML:s årliga konferens (konferensavgiften är lägre för medlemmar) IAML:s medlemstidskrift *Fontes artis musicae* 4 nr/år.

Det händer då och då att jag får höra att medlemmarna tycker årsavgiften är hög. Det är den inte. Egentligen skulle ni, kära medlemmar, ha betalat mera! Men tack vare ett bidrag från Statens kulturråd som ges till svenska avdelningar av internationella föreningar, betalar ni en subventionerad avgift. Ni skulle ha betalat 275 (personer) respektive 455 kr (institutioner), mellanskillnaden står alltså Kulturrådet för.

Hela årsavgiften går inte till IAML, utan de nationella föreningarna får behålla 20 % för sin egen verksamhet. Trots det är det flera nationella föreningar som i tillägg till den internationella avgiften tar ut en speciell nationell avgift. Så är det t ex i Storbritannien och Danmark.

Vad gör vi för de 20 % vi får behålla? Pengarna går i första hand till *Musikbiblioteksnytt*, papper, tryckning och porto. Den andra tunga avgiftsposten är styrelseledamöternas resor. Det är viktigt att styrelsen inte enbart består av representanter från Stockholmsinstitutioner. De styrelsemedlemmarna som bor utanför Stockholm - just nu har vi representanter från Gävle, Uppsala, Göteborg och Arvika - skall självklart inte behöva betala för resorna till styrelseledamöterna ur egen ficka.

Jag hoppas ni inte fortfarande tycker att medlemsavgiften är för hög!

Av Veslemøy Heintz
Statens Musikbibliotek

Kära medlemmar!

På det här utrymmet kunde vi ha haft lite trevliga citat eller korta artiklar från andra tidskrifter, men jag har tyvärr inte fått in några sådana. Skicka gärna kopior eller urklipp med posten, eller elektroniskt via mail, så lägger jag in i mån av plats. Min adress hittar ni på första sidan. Deadline för alla bidrag till nästa nummer är 1 november.

Redaktören

I DMBFs blad om musik og biblioteker, Musikbib nr. 4 2002 hittade jag följande länktips under rubriken Net spots:

Mutopia
<http://www.mutopiaproject.org/>

Mutopia er et website, hvor man gratis og lovligt kan downloade og udprinte noder.

P.t. ligger der 269 musikstykker i arkivet som løbende udvides.

The Choral Public Domain Library
<http://www.cpdn.org>

CPDL er det største website med gratis kørnoder. For øjeblikket ligger her ca 3.800 noder for kor klar til download, udprintning eller aflytning. Websitet opdateres og udvides dagligt.

Leader in Lieder
<http://www.ingeb.org/home.html>

Her findes 29 000 sangtekster til folkesange fra mange lande.

Roligaste frågan

Eftersom det även här har varit brist på bidrag från våra medlemmar passar jag på och delar med mig av en härlig diskussion som jag hade på mitt arbete för några veckor sedan. Numera arbetar jag på folkbibliotek vilket gör att frågorna man får har betydligt större spännvidd än vad de hade på musikhögskolebiblioteket. Ni kommer att märka att det inte är det minsta musikrelaterat, men ”i brist på bröd äter man limpa”, eller hur.

Jag satt i informationsdisken en dag när en ung man frågade mig var filosofihyllan stod. Med viss möda höll jag tillbaka en fräck motfråga (Har vi en filosofihylla?) och sporde istället låntagaren om han menade hyllan med böcker om filosofi. Jo, det var det han var ute efter. Så jag följde den unge mannen

bort till avdelning D och förklarade hur böckerna var uppställda. Då säger han att han egentligen var ute efter böcker om ”relationsteorin”. Jag tänker genast att det har mer med psykologi att göra, men ber honom förtydliga sig. ”Ja, alltså, böcker av Einstein” blir svaret. ”Jaha” säger jag, ”du menar relativitetsteorin”. Just det, det var den han menade. Har vi den? Jag håller tappert tillbaka ett leende, och säger att då bör vi nog leta bland fysikböckerna istället, vilket vi också gör. Tyvärr var bibliotekets enda bok av Einstein utlånad, men vår hjälte nöjde sig med några andra trevliga böcker om kvantfysik.

Åsa Wilén